

פרשת בשלח

י"ג שבט
תשע"ו

שבת שירה

וקראת לשבת פניכם

מבית מדרשו של הגאון רבי אלעזר זאב רז שליט"א

משלחן גבוה

פרנסה משלחן המלך

אבן יקרה

כל אבן יהלום!

רבי אברהם דוב מאבריש עלה בראש חסידיו והתיישב בצפת. הרבי היה אדם המעורב בדעת עם הבריות, אולם זמן מה לאחר עלייתו לארץ, הסתגר הרבי בחדרו במשך תקופה ולא דיבר עם שום אדם. כמובן, שחסידיו התפלאו מאוד, ותהו לפשר ההסתגרות המוזרה. והנה, באחד הימים יצא הרבי לפתע מחדרו, התבונן על האדמה שסביבו ופניו נהרו. כשחזר, קרא הרבי לכול חסידיו לסעודה חגיגית בה יסביר להם את פשר הנהגתו החריגה.

כאשר התאספו כולם פתח הרבי ואמר: דעו לכם, שבעת שגרנו בחוץ לארץ, בא אלי פעם שליח מארץ ישראל וסיפר לי בהתלהבות על מעלותיה הרבות של ארצנו הקדושה. כל כך התלהב אותו שליח, עד שאמר: "רבי הקדוש, מי שיש לו עיניים לראות, רואה שבארץ ישראל כל אבן היא יהלום".

באותה שעה התלהבתי והחלטתי לעלות לארץ. והנה, כשהגעתי לכאן, נראו לי אבני הארץ כאבנים רגילות. הבנתי, שעדיין לא זכיתי להבין את מעלת הארץ. לפיכך, הסתגרתי בחדרי ועסקתי בקדושת הארץ. והיום, כשיצאתי החוצה זכיתי וראיתי שכל אבן היא יהלום.

ויאמר ה' אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים (טז, ד)

רבנו חיים בן עטר זיע"א, מלאכתו העראית הייתה מלאכת צורף. ודרכו בקודש היה שכאשר צריך היה ממון לפרנסתו היומית, היה מקבל עבודה, וכשהיה מספיק לאכילתו היומית לא היה נפנה יותר למלאכה אלא יושב ועוסק בתורה ורובו ככולו שקוע בה, וכל עוה"ז היה משליך אחרי גוו ולא איכפת לו כלל, כי ידע כי עוה"ז עראי. ואינו שוה לבזבז עליו את החיים הקצרים, אשר בתוכם, עולה האדם אל על ושם ינוח, ואז יאכל וישבע ממה שהשקיע בעוה"ז, ואם יבא לעוה"ב בידיים ריקניות וכדומה ח"ו, אזי במה יראה אור. כי מי שטרח בערב שבת - יאכל בשבת.

ורשב"י נשאל מתלמידיו (יומא עו.): מפני מה לא ירד להם לישראל מן פעם אחת בשנה, ויספיק לכל השנה והוא השיבם, אמשול לכם משל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שיש לו בן אחד, פסק לו מזונותיו פעם אחת בשנה, (כלומר כמות לשנה שלימה), ולא היה מקביל פני אביו אלא פעם אחת בשנה (כשתם האוכל), עמד אביו ונתן מזונותיו בכל יום, ואז היה מקביל פני אביו בכל יום, אף ישראל, מי שיש לו ארבעה וחמשה בנים היה דואג ואומר "שמא למחר לא ירד מן ונמצאו כולם מתים ברעב", נמצאו כולן מכוונים את ליבן לאביהם שבשמים.

צא וראה, הנחש הביא רעה ומות לעולם, והקב"ה קללו (בראשית ג, יד) "ועפר תאכל כל ימי חיורך". וכן נאמר (ישעיה סה, כה) "ונחש עפר לחמו" ומזונותיו בכל מקום. וגם טועם בהן כל מעדני עולם, א"כ איפה הקללה. אכן, זוהי עוצמת הקללה הנוראה: הוא אין צריך את הקבלת פני אביו, (ועיין ביומא דף עה), כי הקב"ה השליכו מעל פניו "לך, הא לך הכל אל תוסף ראות פניו".

ולכך המן ירד היום, וצריכין להמתין למחר, ועי"ז נדבקים בהקב"ה ונמצאים תחת חסותו "ואני קרבת אלהים - לי טוב". ומי זוכה בדורנו לקרבה זו? זוכים לה כל הקרובים להקב"ה! ואלו הן העוסקים בתורה יום יום ואוהבים אותה, ואת חכמיה, ואת לומדיה. ויראים שח"ו לא יסתלקו מן התורה, כי הנסיון להשאר בתורה ובבית המדרש, קשה הוא, לפי חוסר הפרנסה, וטרדת החובות.

אכן הקב"ה לא עוזב את חסידיו העוסקים בתורה מתוך עוני וצער. ובזכותם, נותן שפע לעולם כמ"ש (ברכות יז): "כל העולם ניזון בשביל חנינא בני, וחנינא בני די לו בקב חרובים מערב שבת לערב שבת" וגם את הלומד בעצמו הקב"ה מפרנסו בדרך לא טבעית וכל זה כדי להעלות את דרגתו, וגם כשנתבונן נראה שמצילו מהפסדים (ופחות תיקונים למקור ולמכונת כביסה וכדומה באופן שהוא חוסך הוצאות מיותרות).

וזה שנאמר ויאמר ה' אל משה - כך אומר ה' לכל מי שעוסק בתורת משה, הנני ממטיר לכם לחם - פרנסה וממון, מן השמים - ממקום עליון כלומר על-טבעי. ויצא העם ולקטו - כי כולם ניזונים בזכותו של הלומד, (ולא כולם מהם יודעים זאת), וכל זה למען אנסנו - לשון הרמת נס, כלומר להעלותם בדרגה. וגם לנסות אותם בנסיון כפשוטו הילך בתורתם אם לא. ה' יזכנו להתחזק בתורה - לא לעזבה ולא להרפות ממנה.

שבת שלום ומבורך!

ירושלים
הדלקת נרות: 16.49
(לנוהגים 40 דק': 16.29).
צאת שבת: 17.41. ר"ת 18.15

תל אביב
הדלקת נרות: 16.45.
צאת שבת: 17.37.
רבנו תם: 18.10

באר שבע
הדלקת נרות: 16.49.
צאת שבת: 17.41.
רבנו תם: 18.14

סוף זמן ברכת הלבנה
במוצאי שבת כל הלילה

גרפיקה ועימוד:
054-8486947

לקבלת העלון במייל שלחו:
wekarata@gmail.com

שואל ומשיב

נערך על פי תשובות שהשיב מורנו הרב שליט"א בכתב ובעל פה

ברכת שהחיינו על האתרוג בט"ו בשבט

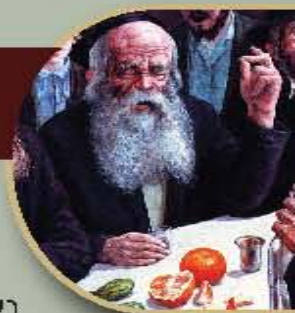
שאלה: האם יש לברך שהחיינו על אכילת האתרוג בט"ו בשבט.

תשובה: יש פוסקים שכתבו שמכיון שכבר בירך "שהחיינו" על האתרוג בחג כבר נפטר בברכת חיחזשו. ומה גם שי"א שאין ברכת שהחיינו נהגת כלל על אתרוגים ויוצא הוא מכלל חידושי הפירות, משום שדר באילנו משנה לשנה (סוכה לה). ויש חולקין. ועכ"פ בזה יש ספק ברכות' ולהקל. אולם לכאורה "נשים" תוכלנה לברך שהחיינו בט"ו בשבט על האתרוג, שהרי הן לא ברכו עליו בחג הסוכות. אך לפי הטעם השני ג"כ יש סב"ל. אבל כמדומה שלא חוששים לטעם השני. עכ"פ האנשים אין מברכים כי ספק ברכות להקל. וכ"כ יפה ללב זבן איש חי (פ' ראה אות א). וע' יביע אומר (ח"ד סימן נ) ובספר ולקחתם לכם (ח"א עמוד ריח). זכ דעת הגרע"י שליט"א. ולכן ראוי "למין בחג הסוכות לפטור גם אכילת האתרוגים בט"ו בשבט". ויעשה לו זכירה.

ניתן לשלוח שאלות לכבוד מורנו הרב שליט"א למייל המערכת ויפורסמו בהמשך אי"ה.

מעשיה שהיה

בזכות סעודה רביעית

בענין סעודה רביעית מובא סיפור בזקן שהיה לו בית חרושת של יין שרף בפנה נדחת באחד מהכפרים שברוסיה, והיו לו פועלים יהודים וערלים והפועל הראשי שלו היה יהודי נאמן, ותמיד היה משרת את אדונו באמונה והוא עבד אצלו הרבה שנים, וכאשר ראה שהוא כבר זקן קרא לבעל הבית ואמר לו: אדוני שמעני ועד כאן התחום, עד היום עבדתי אצלך זה כמה שנים אבל יותר מזה איני יכול לעבוד כי זקנתי ואין לי עוד כח להמשיך.

אמר לו בעל הבית, שמע הלא אתה יודע שכמה משפחות יהודים יראים מתפרנסים מבית החרושת הזה, ואם אתה תעזוב אזי זה יגרם לנו נזק חסוּחֵלִילָה, כי אתה היית עובד באמונה ואזמי אשים במקומך. אמר לו אני יש לי ידיד אחד והוא איש נאמן וירא שמים, ואם אנסה לדבר אתו אולי יתרצה למלאות מקומי, וכן היה, שלח אחריו והוא הסכים וגמר עם בעל הבית שיתן לו חדר מיוחד בתוך בית החרושת, כי הוא לא מסע לביתו כי אם בחגים. והתחיל הפועל החדש הזה לנהל את בית החרושת באמונה, ובעל הבית היה מנהגו שבכל מוצאי שבת אחר סעודה רביעית הולך לבית החחשת ומבקר את כל החשבון של כל השבוע, ונזדמן פעם שלאחר שבקר את החשבונות וחזר לביתו נזכר ששכח לקחת את הפנקס, ויהי כאשר חזר לבית החרושת כדי לקחת את פנקסו וירא והנה אש גדולה בתוך בית החרושת, ונבהל מאד בראותו שהאש הזו אינה כחגמת אש רגילה אלא מין אור גדול יוצא מהכלל.

ויהי כאשר קרב אל הפתח וישמע קול והוא יודע ששום אדם אין בפנים בלתי הפועל שלו, ויסתכל מן הסדקים וירא זקן ישיש אחד בתואר מלאך ה' צבאות יושב ולומד עם הפקיד שלו, נתן אזנו לשמוע וישמע שהישיש הזה אומר לפקיד שלו מ'צאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו' היכן מצאתי? בסדום. עד כאן לשון המדרש והוא סתום וחתום, אבל כך שנינו במתיבתא דרקייע, בסד"ם נוטריקון ב'ס'עודה ד'יחד מ'לכא, ויהי כששמע בעל הבית את הדברים האלו שמח שמחה גדולה וידע שהפקיד שלו הוא לא אדם פשוט, ובבוקר השכים והלך אצלו ובקש ממנו סליחה אולי חס וחלילה פגע איזה פעם בכבודו ויסלח לו, אמר לו הפקיד אם כן זכית לראות את אליהו הנביא זכחמ לברכה זה סימן טוב לך שאתה ראוי לכך, ואני רואה במצחך שבזכות סעודה רביעית שאתה מקיים תמיד בליל אליהו הנביא זכית לזה. ועתה תדע שאין לי עוד רשות להמצא במקום הזה ותכף אני נוסע למקומי. וכן היה נפרד ממנו ועקר דירתו לעיר אחרת.